
توضیح پست مدرنیسم

شک‌آوری و سوسیالیسم از روسو تا فوکو

استیون هیکس

ترجمه‌ی

خاطره ظهرابی - فرزانه احسانی

نشر پژواک

سرشناسه	هیکس، استیون ر. ک، ۱۹۶۰ - م. Hikcks, Stephen R. C.
عنوان و نام پدیدآور	توضیح پست مدرنیسم: شک‌آوری و سوسیالیسم از روسو تا فوکو/ استیون هیکس؛ مترجمان خاطره ظهرابی - فرزانه احسانی.
مشخصات نشر	تهران: پژواک، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۲۵۴ ص. جدول: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۹-۱۳-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: <i>Explanation Postmodernism: skepticism and socialism from Rousseau to Foucault, 2004</i>
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	فراتجدد
موضوع	فراتجدد - جنبه‌های سیاسی
موضوع	سوسیالیسم - تاریخ
موضوع	شک‌گرایی - تاریخ
موضوع	عقل - تاریخ
موضوع	زندگی فرهنگی - تاریخ - قرن ۲۰ م.
موضوع	آموزش عالی - جنبه‌های سیاسی
شناسه افزوده	ظهرابی، خاطره، ۱۳۶۳ - مترجم
شناسه افزوده	احسانی، فرزانه، ۱۳۶۵ - مترجم
رده‌بندی کنگره	BA۲۷۱/۲/۵۹۲-۲۱۳۹۱
رده‌بندی دیویی	۱۲۱/۹۷
شماره کاتالانسی ملی	۲۸۰۸۶۳۳

نشر پژواک

توضیح پست مدرنیسم شک‌آوری و سوسیالیسم از روسو تا فوکو

استیون هیکس
ترجمه‌ی خاطره ظهرابی - فرزانه احسانی
ویراستار: فواد حبیبی
طرح جلد: ابراهیم حقیقی
چاپ یکم: ۱۳۹۱
شماره‌ی نشر: ۲۳
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۹۹-۱۳-۶
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
لیتوگرافی: پارسیان - چاپ و صحافی بهمن
انتهای بزرگراه آفریقا، شماره‌ی ۲۴۴، واحد ۶۰۶ تلفن ۲۶۲۱۳۱۳۷
فروش: ۶۶۴۸۳۰۷۴ - pejvakpub@hotmail.com
کلیه‌ی حقوق محفوظ است
بها: ۹۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	قدردانی
۱۱	پیشگفتار ویراستار فارسی
	فصل یکم: پست مدرنیسم چیست؟
۱۳	پیشگامان پست مدرن: فوکو، دریدا، لیوتار و رورتی
۱۷	مدرن و پست مدرن
۱۹	مدرنیسم و روشنگری
۲۷	پست مدرنیسم علیه روشنگری
۲۹	مضامین آکادمیک پست مدرن
۳۱	مضامین فرهنگی پست مدرن
۳۳	چرا پست مدرنیسم؟
	فصل دوم: حمله‌ی مخالفان روشنگری به خرد
۳۷	خرد روشنگری، لیبرالیسم و علم
۳۸	پیدایش ضد روشنگری
۴۲	نتیجه‌گیری شک‌آورانه‌ی کانت
۴۴	پروبلماTIک کانت در باب تجربه‌گرایی و عقل‌گرایی
۴۷	استدلال اصلی کانت
۵۱	تعیین فرضیات اصلی کانت
۵۴	چرا کانت نقطه عطف به شمار می‌رود؟
۵۸	پس از کانت: خرد یا واقعیت، اما نه هر دو
	راه حل‌های متافیزیکی برای مسئله‌ی کانت:
۶۰	از هگل تا نیچه
۶۳	دیالکتیک و نجات دین
۶۷	سهم هگل در پست مدرنیسم

راه حل های معرفت شناختی مسائل کانتی:

۶۸	خردستیزی از کی پرکگارد تا نیچه
۷۴	خلاصه ی مضامین خردستیزانه
	فصل سوم: زوال خرد در قرن بیستم
۷۷	سنتز هایدگر از سنت فلسفه ی قاره ای
۸۱	کنار گذاشتن خرد و منطق
۸۳	هیجانان در حکم فاش سازی
۸۵	هایدگر و پست مدرنیسم
۸۷	پوزیتیویسم و فلسفه ی تحلیلی: از اروپا تا آمریکا
۹۱	از پوزیتیویسم تا تحلیل
۹۳	تحول در نقش فلسفه
۹۵	ادراک، مفاهیم و منطق
۹۹	از سقوط پوزیتیویسم منطقی تا رورتنی و کون
۱۰۰	خلاصه: خلئی که پست مدرنیسم باید آن را پر کند
۱۰۲	تز اول: پست مدرنیسم نتیجه ی نهایی معرفت شناسی کانت است
	فصل چهارم: فضای جمع باوری
۱۰۵	از معرفت شناسی پست مدرن تا سیاست پست مدرن
۱۰۷	موضوعات مورد بحث سه فصل بعد
۱۱۰	واکنش به بحران سوسیالیسم: نظریه و عمل
۱۱۳	بازگشت به روسو
۱۱۴	مخالفت روسو با روشنگری
۱۱۹	جمع باوری و دولت سالاری روسو
۱۲۴	روسو و انقلاب فرانسه
۱۲۸	سیاست ضد روشنگری: جمع باوری چپ گرا و راست گرا
۱۳۰	کانت، جمع باوری و جنگ
۱۳۲	هردر و نسبت باوری چند فرهنگی
۱۳۸	نگاه فیخته به آموزش و پرورش در حکم فرایند اجتماعی شدن
۱۴۵	هگل و پرستش دولت
۱۵۰	از هگل تا قرن بیستم
۱۵۱	جدال جمع باوری راست و چپ در قرن بیستم
	ظهور ناسیونال سوسیالیسم:
۱۵۷	چه کسانی سوسیالیست های حقیقی هستند؟

فصل پنجم: بحران سوسیالیسم

۱۶۳	مارکسیسم در انتظار گودو
۱۶۴	سه پیش‌بینی نادرست
۱۶۶	نیاز سوسیالیسم به آریستوکراسی
۱۷۰	خبرهای خوش برای سوسیالیسم: رکود اقتصادی و جنگ
۱۷۲	خبرهای بد: بازگشت نظام سرمایه‌داری لیبرال
۱۷۵	خبرهای بدتر: پرده‌ری‌های خروشیف و مجارستان
۱۸۰	واکنش به بحران: تغییر ضابطه‌ی اخلاقی سوسیالیسم
۱۸۱	از نیاز تا برابری
۱۸۳	از «ثروت خوب است» به «ثروت بد است»
۱۸۷	واکنش به بحران: تغییر معرفت‌شناسی سوسیالیسم
	مارکوزه و مکتب فرانکفورت: مارکس به اضافی فروید
۱۹۱	یا سرکوبی به اضافی واپس‌رانی
۱۹۹	ظهور و سقوط تروریسم چپ‌گرا
۲۰۴	از شکست جناح چپ جدید تا پست‌مدرنیسم

فصل ششم: استراتژی پست‌مدرن

۲۰۹	پیوند معرفت‌شناسی با سیاست
۲۱۰	فاش‌سازی و بلاغت
۲۱۴	آنجا که نظریه با صخره‌ی واقعیت برخورد می‌کند
۲۱۵	پست‌مدرنیسم کی پرکگاردی
۲۱۸	معکوس کردن تراسیماخوس
۲۲۰	استفاده از گفتار متناقض به عنوان یک استراتژی سیاسی
۲۲۲	پست‌مدرنیسم ماکیاولیستی
۲۲۳	گفتارهای بلاغی ماکیاولیستی
۲۲۴	واسازی به عنوان یک استراتژی آموزشی
۲۲۸	نفرت پست‌مدرنیستی
۲۳۰	نفرت نیچه‌ای
۲۳۲	دیدگاه فوکو و دریدا درباره‌ی پایان انسان
۲۳۸	استراتژی تنفر
۲۳۹	پست‌پست‌مدرنیسم
۲۴۱	کتاب‌شناسی
۲۴۹	نمایه

قدردانی

ترجمه‌ی این اثر را مدیون اساتید گران‌قدری هستیم که توفیق کسب علم و دانش را از محضرشان داشته همواره خوشه چین درایت و دانش آنان بوده‌ام. از همه‌ی آنان سپاسگزاریم. همچنین سپاسگزار جناب آقای دکتر علی زارعی هستیم که در امر مشاوره و بازخوانی و رفع کاستی‌های این کتاب ما را از کنجینه‌ی دانش و معرفت خویش بی بهره نگذاشتند. تلاش‌های خالصانه و نظرات ارزشمند این اندیشمند والامنش را از صمیم جان ارج می‌نهم.

این قلم همچنین وامدار هم‌دلی و مساعدت خانواده‌ی پر مهر خویش و همه‌ی مهربانانی است که همواره از توجهات ویژه‌ی آنان بهره‌مند بوده‌ایم و به نحوی از انحا در به ثمر رسیدن این اثر سهیم بوده‌اند و لحظه‌ای از تابش مهر آنان بی بهره نبرده‌ایم.

دقت و دانش ویراستار محترم کتاب نیز در فراهم آوردن برگردانی دقیق از متن اصلی موجب امتنان مترجمان است.

خاطره‌ظهرایی

فرزانه‌احسانی

پیشگفتار ویراستار فارسی

زمان بسیاری از سرکوب شورش‌های نافرجام ۱۹۶۸ در کشورهای غربی نگذشت بود که زمزمه‌هایی انتقادی از محافل دانشگاهی برخاست؛ انتقادهایی که ظاهراً با شیوه‌ای متفاوت به بنیان‌های وضعیت موجود حمله می‌برد. اگر شورش در زمین جهان واقعی به بند کشیده شده بود، شورش در آسمان ایده‌ها به پرواز درآمده بود؛ شورش که خویشتن را دیگر نه با به پرسش گرفتن سرمایه‌داری و نقد استثمار، بیگانگی، سرکوبگری و واپس‌رانی بلکه با نفی هر پروژوی رهایی‌بخش معرفی می‌کرد: پست مدرنیسم. اگر در دنیای امر واقع تاریخ را در صحبت درباره‌ی انگیزه‌هایش برای نوشتن اقتصاد و سیاست، نئولیبرالیسم آماده‌ی حمله به نهادها و سازمان‌های مرفعی می‌شد، در فضای فکری نقد اندیشه‌ها این به اصطلاح شورش بی‌مانیفست و بی‌حزب راهبر، خود آینده‌ی رهایی را تروریستی و تمامیت‌طلب می‌خواند.

پروزی شکوهمند نئولیبرالیسم و آغاز پایان تاریخ نیز در ادامه حداقل به مدت یک دهه و تا پایان سده‌ی بیستم تداوم ترکتازی پست مدرنیسم را در محافل فکری و آکادمیک تضمین کرد. جهان به تصرف وجود «ناموجود سرمایه‌داری» درآمده بود، در عوض، شورش نامنظمی پست مدرنیستی این گونه به مقابله برخاست: از آنجا که قدرت نه دارای مراکز مشخص و قابل نقد که امری همه‌جا حاضر و رؤیت‌ناپذیر شده و مبارزه‌ی کلاسیک سازماندهی‌شده بی‌معنا شده بود، پس مقاومت را در حوزه‌ی خصوصی و پستوی خانه‌ها نهان باید کرد. در طلوع پر سروصدای پایان تاریخ، صداهای منتقدانی که همگان را به بازگشت به جبهه‌ی پروژوی ناتمام مدرنیته دعوت می‌کردند یا این شورش را خودنهی‌کننده و سازشکارانه می‌خواندند چون فریادی در باد می‌نمود.

اما تاریخ بازگشت. از رکود اقتصادی اوایل هزاره‌ی سوم و جنبش ضدجهانی‌سازی درسیاتل و پورتو آلگره، نشانه‌های زوال توهم ابدیت سرمایه‌داری سر از خاک تاریخ سخت‌جان برآوردند. چراغ مباحث پست مدرنیستی حداقل همچون تنها سنگر شورش در مقابل وضعیت موجود رو

به افول نهاد و گفتارهای رادیکال و چالشگر علیه تمامیت نظم حاکم حیاتی مجدد یافتند: از احیای تفکر انقلابی کلاسیک تا وقوع رخداد‌های انقلابی در قلب دنیای سنگواره‌مانند خاورمیانه.

کتاب‌های متعددی در باب نقد و بررسی تفکر و جریان پست مدرنیسم تاکنون نگاشته و به فارسی ترجمه شده است. اما اکنون که به نظر می‌رسد مسئله‌ی پست مدرنیسم به «آرشیو»ها پیوسته باشد شاید بهترین فرصت برای واکاوی این جریان فراهم شده باشد. کتاب حاضر نیز چنین هدفی را پی می‌گیرد. اما در این راستا کتاب دارای رویکردی متفاوت و خاص است. استیون هیکس نیز از آن منتقدانی است که بی هیچ ترحم و بخششی شورش پست مدرنیستی را به باد انتقاد می‌گیرند اما جالب آن است که وی این جریان را همچون آخرین تمهید زبان‌شناختی و گفتاری مخالفان سرمایه‌داری لیبرال شناسایی می‌کند و بر آن می‌تازد. هیکس با رجوع به تاریخ از روسو، کانت و هگل تا مارکس، ساکوزه و فوکو را در این راستا نقد می‌کند و با ناکام دانستن پروژه‌های همه‌ی آنان با بهره‌گیری از ادبیات ابرمرد نیچه‌ای و به سیاق فیلسوفان دربار حکام تاریخ بر «برندگان» مغلوب سرمایه‌داری فاتح پوزخند می‌زند.

کتاب حاضر که در یکی از آخرین غروب‌های پایان تاریخ نگاشته شده است بی‌شک از حیث نشان دادن حدود تخیلات آنها که به سروری ابدی خود می‌بالند اگر نه بی‌نظیر که کم نظیر است. کتاب استیون هیکس یکی از بهترین الگوها و اسوه‌های صداقت است. نویسنده بی هیچ تعارف و حيله‌ای به دشمنان فکری و سیاسی خود می‌تازد و از تسخیر ابدی پایگاه هژمونیک سروری تاریخ داد سخن می‌راند. کتاب موضع خود را آشکارا بیان می‌کند و به مخاطب خویش اجازه می‌دهد تا میزان نزدیکی و دوری اش را با تئوری اصلی و داعیه‌های آن دریابد و بدین گونه یا با وی همراه شود یا برعکس. اساس در مقابل وی قرار گیرد. مطالعه و خواندن کتاب حاضر جدا از موضوع آن، از لحاظ معرفت‌شناختی و روش‌شناختی در شناخت شیوه‌ی نگرش، تصور و تحلیل جهان از سوی بورژوازی غربی یکی از بهترین آموزگاران خواننده‌ی علاقه‌مند می‌تواند باشد.